

OBČANSKÉ PRÁVO

VŠEOBECNĚ

*Snímky slouží k orientaci posluchačů přednášek
a k činění si poznámek.*

Nenahrazují přednášky, učebnice ani cvičebnice.

verze 1.6 (2006)

© Ivo Telec, 2005

*„Nezáleží tak na právu samém, ale na duchu,
kterým ho necháme proniknouti.“*

*Bohuš Tomsa, O filosofické výchově právníka.
čsp. Bratislava, 1, 1927, s. 399.*

1. **přirozené a další základy** soukromého práva
2. **právní cit a zdravý rozum**
3. **smysl a pojem** soukromého práva
4. **svoboda** soukromých poměrů
5. **metody tvorby** soukromého práva
6. **soustava** soukromého práva, soukromoprávní dějepis a zeměpis
6. **globalizace a evropeizace** soukromého práva
7. **otevřené právní pojmy**
8. **prameny** českého občanského práva

TEMATICKÝ OBSAH

1. smysl, účel a pilíře soukromého práva
2. civilistika
3. přirozené základy soukromého práva
4. dějiny, přítomnost a budoucnost
5. globalizace a evropeizace
6. právní povaha soukromého práva
7. mravní a ústavní základy
8. prameny
9. ochrana

1. ČÁST

SMYSL SOUKROMÉHO PRÁVA, JEHO PILÍŘE A CIVILISTIKA

?

- ✓ CO JE SOUKROMÉ PRÁVO?
- ✓ CO JE OBČANSKÉ PRÁVO?

- = část soukromoprávního řádu, která
1. **uznává vrozená** subjektivní lidská práva
např. osobnostní právo na život
 2. přikazuje, zakazuje nebo dovoluje lidské chování při:
 - a. **výkonu** vrozených přirozených práv
např. při udělování svolení k zásahu
 - b. **ochraně** vrozených přirozených práv
 - c. **přiznávání nabyvatelných** práv, jejich výkonu nebo ochraně

DRUHY SUBJEKTIVNÍCH SOUKROMÝCH PRÁV

1. **osobní právo statusové;** *srv. zletilost, svéprávnost, manželství* aj. osobní stav
2. **jiná osobní práva;** *např. právo na ochranu osobnosti*
3. **majetková práva;** *např. právo dědické*
 1. **práva absolutní;** *např. právo vlastnické*
 2. **práva relativní;** *právo závazkové*

SMYSL SOUKROMÉHO PRÁVA

- ✓ Udržování přirozené rovnováhy v soukromých poměrech a jejich vyrovnávání
- ✓ Východiskem přirozené zákony rovnováhy a vyrovnání brání a dávání, působící ve vesmíru, přírodě a mezi lidmi

ÚČEL SOUKROMÉHO PRÁVA

- **Dobro právního bezpečí soukromých poměrů lidí a právnických osob, a to stanovením:**
 1. způsobu **výkonu a ochrany** přirozených lidských práv, *např. práv osobnostních*
 2. způsobu **nabývání, výkonu a ochrany** soukromých práv
 3. soukromoprávní **odpovědnosti** za ohrožení nebo porušení přirozených nebo soukromých práv

SOUKROMÉ POMĚRY

1. osobní nebo majetkové všeobecné
 2. tvůrčí 🎵
 3. hospodářské vč. soutěžních
 4. obchodní
 5. pracovní 🔧 aj., např. pojistné
-
1. **osobní stav (status)**, *např. manželství*
 2. **jiné soukromé poměry**, *např. závazky*

ÚČEL A OBSAH SOUKROMOPRÁVNÍ NORMY

Např. § 39 o. z.

- Legislativně politický účel právní normy
- Obsah právní normy (příkaz, zákaz nebo dovolení)

Pravidlo zachování účelu práva

Je-li porušen obsah právní normy,
přičemž účel z ní vyplývající je zachován,
je rozhodné zachování účelu za předpokladu,
že porušení obsahu nezpůsobuje újmu
nebo neohrožuje veřejný pořádek.

STRUKTURA PRÁVNÍ NORMY

- **Dvojčlenná struktura**
 1. **skutková podstata** (hypotéza, antecedent)
podmiňující část, *např. poškození zdraví*
 2. **právní důsledek** naplnění skutkové podstaty
(sankce, účinek, konsekvent)
podmíněná část, *např. závazek nahradit škodu na zdraví*
- ➔ **implicitní zásada** *neminem leadere*

PILÍŘE SOUKROMÉHO PRÁVA

- **Základní právní instituce**
 1. ochrana osobnosti a rodiny
vč. osobního stavu
 2. vlastnictví
 3. závazky
 4. odpovědnost za delikty

■ Římskoprávní význam

1. *personae* (osoby)
2. *res* (věci)
3. *actiones* (žaloby)

Gaius: Institutiones
2. stol.

IUS CIVILE

- **Základ římského práva**
právní instituty vlastnictví, držby, dědictví,
kupní smlouvy, daru, nájmu aj.
6. stol. *Corpus iuris civilis*
- **Převzetí římského práva**
12. - 16. stol. západní a střední Evropa
- **Právně dějepisný a pojmově propedeutický
význam římského práva**

PŘEVAŽUJÍCÍ EVROPSKÁ TRADICE

1. židovsko-křesťanské náboženství
2. klasická řecká filozofie
3. římské právo

PRÁVOVĚDNÉ ZÁKLADY SOUKROMÉHO PRÁVA

- Právní věda

orientace účeloslovně-hodnotová

- ✓ Teorie “The One Right Answer“

- Otevřené právní pojmy

generální klausule dotvářené soudcovským aj.
používáním v konkrétních případech

CIVILISTIKA

■ Význam

1. obecná nauka právní
2. jedna ze zvláštních částí (odvětví) právní vědy = věda občanského práva

PRÁVNÍ VĚDA A CIVILISTIKA

■ Právní věda - obecná část

1. právní metodologie
2. teorie tvorby práva
3. právní hermeneutika
4. teorie právní argumentace

■ Právní věda - zvláštní část

1. privatistika
2. publicistika
3. konstitucionalistika
4. internacionalistika
5. **civilistika = věda občanského práva**
6. komercionalistika
7. právní romanistika
8. kanonistika aj.

KOMENTÁŘ
K ČSL OBEČNÉMU
ZAKONIKU
OBCANSKEMU

A OBCANSKÉ PRÁVO
NA SLOVENSKU
AV PODKARPATSKÉ RUSI

DR. J. SEDLÁČEK

DÍL I.
§§ 1 - 264

CODEX
Bohemie

KOMENTÁŘ
K ČSL OBEČNÉMU
ZAKONIKU
OBCANSKEMU

A OBCANSKÉ PRÁVO
NA SLOVENSKU
AV PODKARPATSKÉ RUSI

DR. J. SEDLÁČEK

DÍL II.
§§ 265 - 530

CODEX
Bohemie

KOMENTÁŘ
K ČSL OBEČNÉMU
ZAKONIKU
OBCANSKEMU

A OBCANSKÉ PRÁVO
NA SLOVENSKU
AV PODKARPATSKÉ RUSI

DR. J. SEDLÁČEK

DÍL III.
§§ 531 - 630

CODEX
Bohemie

KOMENTÁŘ
K ČSL OBEČNÉMU
ZAKONIKU
OBCANSKEMU

A OBCANSKÉ PRÁVO
NA SLOVENSKU
AV PODKARPATSKÉ RUSI

DR. J. SEDLÁČEK

DÍL IV.
§§ 631 - 1083

CODEX
Bohemie

KOMENTÁŘ
K ČSL OBEČNÉMU
ZAKONIKU
OBCANSKEMU

A OBCANSKÉ PRÁVO
NA SLOVENSKU
AV PODKARPATSKÉ RUSI

DR. J. SEDLÁČEK

DÍL V.
§§ 1084 - 1283

CODEX
Bohemie

KOMENTÁŘ
K ČSL OBEČNÉMU
ZAKONIKU
OBCANSKEMU

DÍL VI.
§§ 1284 - 1383

CODEX
Bohemie

VĚDECKÁ SOUSTAVA SOUKROMÉHO PRÁVA

- **Obecné soukromé právo (právo občanské)**
(droit civil, das Zivilrecht, das bürgerliches Recht); ius generale
- **Zvláštní soukromá práva s předností úpravy**
 1. právo obchodní
 2. právo cenných papírů
 3. právo pracovní
 4. právo průmyslového vlastnictví [®]
- **Právo soukromé mezinárodní**

SOUSTAVA PRÁVA OBČANSKÉHO

- **Přirozené zásady právní**
- **Osobní práva osobního stavu (statusová práva)**
 - a. lidí
 - b. právnických osob
- **Právní ochrana přirozeného osobnostního práva**
- **Právo rodinné**
- **Majetková práva absolutní (věcná práva, právo dědické)**
- **Majetková práva relativní (závazková)**
- **Právo deliktní**

PRÁVOVĚDNÉ METODY TVORBY SOUKROMÉHO PRÁVA

- **Zákonodárné (legislativně technické) metody**
 1. metoda souladu s přirozenými právy
 2. metoda ústavní konformity
 3. metoda rovnosti v soukromých právech
 4. metoda mezinárodní a komunitární konformity
 5. metoda vyšší abstrakce; *např. generální klausele*
 6. metoda kasuistická; *např. zvláštní skutkové podstaty*
 7. metoda konvenčních pravidel; *např. Legislativní pravidla vlády právní formou usnesení vlády*

DIDAKTIKA OBČANSKÉHO PRÁVA

1. metoda řešení **modelových** situací,
řešení fiktivního případu (*moot*)
2. metoda **případových studií**,
řešení skutečného případu (*case study*)
3. právně **klinická** metoda
4. metoda procesní **simulace** (právnícké
divadlo), (*moot court*)
5. metoda odborných **stáží**
6. metoda právně **tvůrčího psaní**
7. doktrinárně **paměťová** metoda

EXKURS O PŘIROZENÝCH ZÁKLADECH SOUKROMÉHO PRÁVA

ČLOVĚK V PROSTŘEDÍ

■ Jedinec

1. součást životního prostředí ☺

= pojetí přirozené, odpovědně svobodné

2. prvek struktury společenských vztahů

vč. jejich právní formy čili právních vztahů

vč. občanskoprávních vztahů

= pojetí sociálně filozofické nebo sociologické

vč. teorie socialistického občanského práva

s apriorně nadřazeným „zájmem společnosti“

nad odpovědnou svobodou jedince ☹

PARADIGMA PRÁVA

- **Filozoficko antropologické**
 - = přirozená důstojnost osobnosti spojená s přirozenými lidskými právy, zákonitostmi světa a vyšší mocí, *sub specie aeternitatis*
- **Sociálně filozofické nebo sociologické**
 - = vyrovnávání poměrů a zájmů
 - = relativizovaný právní poměr stran

MOC

- **Síla, vůle**

vyšší moc

subjektivní právo přirozené

soukromá moc

subjektivní právo

soukromé

veřejná moc

subjektivní právo

veřejné

VYŠŠÍ MOC

- Zdroj silového působení ve světě, který je neodvislý od lidské vůle

„ať chceme, nebo nechceme“

vyšší moc **X** nižší moc (lidská moc)

- Zvláštní pojmový význam v závazkovém právu
= nepředvídatelná a neodvratitelná okolnost,
např. živelní pohroma; důsledkem **zánik závazku** pro následnou nemožnost plnění
(*vis maior*)

PRÁVO

- **Objektivní přirozený řád veškerenstva**
(physis)
- **Lidskou vůlí společensky stanovené**
nebo uznané pravidlo chování
(thesis)

PŘIROZENÉ ZÁKLADY SOUKROMÉHO PRÁVA

- **Platnost přirozených práv**
 - ✓ **uznání neporušitelnosti přirozených práv člověka; preamb. LZPS**
 - ✓ **slib ústavního soudce chránit neporušitelnost přirozených práv; čl. 85/2 Ú**
- **Důsledky pro právo podústavní**
 - ➔ **důkaz logický a právně rétorický**

VYHLADOVĚ
PRAHA
Výkladové

Přirozeného Práva

sebraní

Antonina J. Pavlovského.

ANTONIN J. PAVLOVSKÝ

Dílu theoretického oddělení první.

Wydawateľowým nákladem.

W Praze 1801.

U dostání w Českém Expedicím u Wáclawa Kraméřského
Kasspara Widmanna, Knihkupce.

T-1219

2-D-323 Das

natürliche

Privat-Recht

nach dem

Lehrbuche

des

K. K. Hofrathes u.

F. Edlen von Zeiller

über dasselbe

von D. Franz Egger,

K. K. Regierungsrathe, referirendem Redacteur

hey des

K. K. Hof-Commission in politischen Geschäften

und

Professor des Natur- und Criminal-Rechts an der Universität
zu Wien.

Wien und Triest

in Geislingers Buchhandlung 1815.

PŘIROZENÝ A PRÁVNÍ ŘÁD

- **Přirozený řád** (na lidské vůli nezávislý)
axiomatická soustava = netřeba dokazovat
např. střídání ročních období
- **Právní řád** (lidskou vůlí stanovený)
např. zák. č. 54/1946 Sb., o letním čase

PŘIROZENÉ A PŘIROZENOPRÁVNÍ

- **Přirozené**

= **souladné s přirozenými světovými zákonitostmi a důstojností lidského jedince i druhu**

- **Přirozenoprávní**

= **právní doktrína**

právně filozofická myšlenka (idea)

součást právní ideologie

různé myšlenky lišící se zdrojem

přirozených práv nebo jejich poznatelností

PŘIROZENÉ PRÁVO

- **Objektivní pojmový význam**
= přirozené světové zákonitosti (objektivní řád dějů) se zdrojem ve **vyšší moci**, *např. zákon rovnováhy (Gleichgewichtsgesetz)*
- **Subjektivní pojmový význam**
= subjektivní **vrozená** přirozená práva každého člověka obsahově **vyplývající** z přirozených světových zákonitostí (přirozeného práva v objektivním právním smyslu)
např. subjektivní přirozená práva osobnostní

PŘIROZENÉ ZÁKONY

- **Láska** (nikoli nenávist), *Amor vincit omnia* (Vergilius)
kladné „nastavení“, absolutní hodnota
- **Zpětné působení**; příčina a následek
- **Přitažlivost stejnorodosti**, *Simile gaudet simili*
- **Tíha**
- **Rovnováha**; vyrovnání braní a dávání
- **Pohyb**
- **Vznik a rozklad**; koloběh
aj.

KTERÁ PRÁVA JSOU PŘIROZENÁ?

- **Práva vrozená** (*angeborene Rechte*), § 16 ABGB
ipso facto z povahy osobnosti (ABGB)
 1. **přirozená práva osobnostní**
např. *přirozené právo žít*; žijeme bez ohledu na stát, kmen, rod, církev aj. společenské authority
 2. **jiná práva přirozené povahy**
X
- **Práva nabyvatelná** (*erwerbliche Rechte*), § 18 ABGB

PŘÍKLADY MEZINÁRODNÍ

- **Vrozené právo každé lidské bytosti na život**
uznané čl. 6 *Mezinárodního paktu o občanských a politických právech* (1966),
č. 120/76 Sb.
- **Přirozené právo dítěte † na život**
uznané čl. 6 (1) *Úmluvy o právech dítěte*
(1989), č. 104/91 Sb.

- **Přirozené právo národů užívat plně a svobodně jejich přírodního bohatství a zdrojů** (*inherent right*)
uznané čl. 25 *Mezinárod. paktu o hospodář., sociál. a kultur. právech* (1966); č. 120/1976 Sb.

- **Přirozené právo na individuální nebo kolektivní sebeobranu**
uznané čl. 51 *Charty SN* (1945); č. 30/45 Sb.

PŘÍKLADY JUDIKATURNÍ

- **Přirozené právo porobeného národa na boj proti okupujícímu agresorovi, včetně odporu branného**
N ÚS č. 55/95 Sb.
- **Přirozené právo společenských organizací a spolků na vrácení majetkových práv**
N ÚS č. 24/97 Sb.

RYS OSTROVID

- **Přirozené právo rysa na existenci v naší přírodě**

MŽP: záchranný program silně ohroženého druhu živočicha rysa ostrovida v České republice (1998)

Zvíře = **živý tvor**

popř. jiná majetková hodnota
nežli věc nebo majetkové právo (o. z.)

JUDIKATURA: POVAHA PRÁVA AUTORSKÉHO

„1. Práva autorská se neodvozují od žádného zákonodárství,

nýbrž čerpají svůj původ v právu přirozeném, které náleží každému jednotlivci k ochraně a užívání produktů své vlastní činnosti způsobem, který se mu líbí;

zákon netvoří na prospěch autora nižádné právo, nýbrž slouží jen k ochraně a úpravě a modalit výkonu práva již existujícího, a to jednak v zájmu autorově, jednak v zájmu veřejnosti.

A to je právě důsledek takového zásahu ve smyslu omezujícím, že po určité době dílo případně veřejnosti.

2. S výjimkou legislativního omezení má autor literárního nebo uměleckého díla právo zabrániti každému neautorisovanému užívání:

plnost jeho práv, obvykle shrnutá v právu edičním a výtvarném, existuje vždy nezávisle od zákonodárství a čím více věda přináší nové metody zužitkování, tím většího rozšíření musí být přiznáno ochraně.“

Rozh. smíšeného odvolacího dvora v Alexandrii z 13. 6. 1946,

Droit d'auteur, 59, s. 130, čes. Soutěž a tvorba, 1947/3, s. 53 – 54.

USPOŘÁDÁNÍ SUBJEKTIVNÍCH PŘIROZENÝCH PRÁV

- **Nezadatelné nabytí** přirozených práv
- **Nezadatelná existence** přirozených práv
- **Státem upravený výkon** přirozených práv
- **Státem přiznaná ochrana** přirozených práv

POZNÁNÍ SUBJEKTIVNÍCH PŘIROZENÝCH PRÁV

■ Poznání citem

- ✓ právní cit (cit pro dobro a spravedlnost)
vcítění se pomocí **svědomí**,
metoda citové jurisprudence

■ Poznání zdravým rozumem

- ✓ povaha věci (*Natur der Sache*)
- ✓ míra všech věcí a následky věcí

PRÁVNÍ CIT

- **Součástí lidské osobnosti (ducha)**
(Rechtsempfinden)
např. cit pro spravedlnost,
cit pro rovnováhu subjektivních práv
a obecných dober (Gleichgewichtsempfindung)

= intuitivní zdroj právních pravd

ZDRAVÝ ROZUM

- *Common sense*

= rozumovému poznání nadřazený
praktický soud a hodnocení životní situace
dle **prožité zkušenosti** (empirie)
bez vlivu právně teoretických znalostí
= **intuitivní zdroj základních právních pravd**

- **Rozumné očekávání** (*reasonable expectation*)

- **Rozumné uspořádání poměrů**

„Osvícenství je vykročení člověka z jeho samým zaviněné nesvéprávnosti. Nesvéprávnost je neschopnost používat svůj vlastní rozum bez cizího vedení. Tato nesvéprávnost je zaviněna námi samými, když její příčinou není nedostatek rozumu, ale nedostatek rozhodnosti a odvahy používat ho bez cizího vedení. Sapere aude! Měj odvahu používat svůj vlastní rozum!, je tedy heslem osvícenství.“

Immanuel Kant, Odpověď na otázku: Co je to osvícenství?, 1730.

Filos. čas., 41, 1993, č. 3, s. 381. Překl. *Loužiliv*.

2. ČÁST

DĚJINY,
PŘÍTOMNOST,
BUDOUCNOST

SVĚTOVÉ ZÁKONODÁRSTVÍ

ratio scripta

- Prusko: ALR 1794
- Francie: Code civil 1804
- Louisiana: Code civil 1808
- Rakousko: ABGB 1811
- Německo: BGB 1896
- Švýcarsko: ZGB 1907, obligace 1881
- Itálie: C. c. 1942
- Nizozemí: BW 1970 – 1992 (10 knih)
- Québec: C. c. Q. 1991
- Rusko: ГК 1994 – 1995 (2 části)

JINÁ POJETÍ

- **Anglie:** obecné právo (*common law*)
právo ekvity (*law of equity*)
precedenční právo (*case law*)
- **Uhersko vč. Horních Uher:** zvykové
(obyčejové) právo
- **USA:** *restatement of law* (opětovné shrnutí
precedentního práva, kompendium), ALI

SOUKROMOPRÁVNÍ ZEMĚPIS

- **Soukromoprávní soustavy**
 1. evropská kontinentální
Francie poč. 19. stol.
 2. anglo-americká (*common law*)
Anglie poč. 12. stol.
 3. islámská

■ Soukromoprávní rodiny (okruhy)

1. románská
2. germánská
3. skandinávská
4. anglo-americká
5. islámská
6. asijská
7. africká, *např. kmenové právo*

DĚJINY

- **Rakousko vč. Čech, Moravy a Slezska**
Codex Theresianus 1766, bez platnosti
Josefinisches Gesetzbuch 1786, jen prvý díl
ABGB 1811 (cís. pat. č. 946 sb. z. s.)
⇐ 1797 *Westgalizisches Gesetzbuch*
- **Uhersko vč. Horních Uher: obyčejové právo**
- **Československo**
převážně soukromoprávní dualismus 1918 - 1950
Čechy, Morava a Slezsko: o. z. o. (ABGB)
Slovensko: uherské obyčejové právo
1937 vládní návrh čs. sjednocujícího o. z.

22-E-150
Comentar

über das
allgemeine
bürgerliche Gesetzbuch

für die
gesamten
Deutschen Erbländer
der
Österreichischen Monarchie.

II Teil 2a/1

von
Franz Edlen von Zeiller,

5129-II

Mitter des k. u. k. ungar. St. Stephans-Ordens, k. k.
Hofrath bei der obersten Justiz-Stelle, Mitglied der
Hof-Commissionen in Geses- und Studien-Sachen,
Director des juridischen Studii und Präses der jurid.
Facultät an der Wiener-Universität.

Erster Band.

Wien und Triest

in Geislingers Verlagsbuchhandlung 1811.

■ České překlady ABGB

1812 kniha všeobecných zákonů městských
pro všechny německé dědičné země
Mocnářství Rakouského

1862 Zákoník obecní, občanský císařství
Rakouského

1904 Obecný občanský zákoník rakouský

Tisk **425.**

Vládní návrh

zákona,

kterým se vydává občanský zákoník.

V Praze 1937.

Tiskem Státní tiskárny.

- **Československo 1950 – 1964**

o. z. č. 141/50 Sb., přiblížení právu sovětskému ☹

1948 Ústava

1949 zákon o právu rodinném

1950 zákon směnečný a šekový

1953 zákon o právu autorském

1960 Ústava

1963 zákon o rodině

1963 zákon o mezinárodním právu soukromém a procesním

1963 zákoník mezinárodního obchodu

- **Československo 1964 – 1992**

o. z. č. 40/64 Sb., úpadek občanského práva ☹

1964 hospodářský zákoník, samostatně

1965 autorský zákon

1965 zákoník práce, samostatně

1969 zákon o odpovědnosti státu za škodu

1982 novela o. z.

1990 ústavní zrovnoprávnění vlastnických práv ☺

1990 zákon o nájmu a podnájmu nebytových prostor

1990 velká novela hospodářského zákoníku

1991 Listina základních práv a svobod ☺

1991 zákon o ochraně hospodářské soutěže

1991 velká novela o. z.

1991 obchodní zákoník

1992 zákon o ochraně osobních údajů v informačních systémech

1992 zákon o zápisu věcných práv k nemovitostem

1992 zákon o cenných papírech

1992 federální koncept nového o. z.

1992 slovenská a česká Ústava ☺

PŘÍTOMNOST

- Česko od 1993

1994 zákon o vlastnictví bytů

1997 zákon o nadacích a nadačních fondech

1998 zákon o odpovědnosti za škodu vadou výrobku

2000 zákon o veřejných dražbách

2000 autorský zákon

2001 zákon o spotřebitelském úvěru

2002 všeobecná aplikační přednost ratifikovaných mezinárodních smluv ☺

2004 zákon o pojistné smlouvě

2004 platnost práva ES

KROKY K BUDOUCNOSTI

■ Česko

1996 široká koncepce o. z.

2001 věcný záměr o. z.; úzké pojetí

2002 věcný záměr obchodního zákona

2005 pracovní návrh o. z.

2006 zákoník práce

3. ČÁST

GLOBALIZACE A EVROPEIZACE SOUKROMÉHO PRÁVA A OTEVŘENÉ PRÁVNÍ POJMY

SROVNÁVACÍ VĚDA SOUKROMÉHO PRÁVA

■ Devíza

Lex multiplex ius unum

■ Cíl

1. **sjednocení** (unifikace) soukromého práva
2. **sladění** (harmonizace) soukromého práva
srv. též *rezoluce EP* (1989 a násl.)
3. **přiblížení** (aproximace) soukromého práva

SJEDNOCOVÁNÍ SOUKROMÉHO PRÁVA

- **Sjednocování právních norem**
- **Sjednocování judikatury**
- **Sjednocování soukromoprávních doktrín**

- **Společný základní světonázor a všelidské hodnoty**
- **Pojem práva a soukromého práva zvlášť**
- **Teorie pramenů práva**
- **Právní metodologie**
 - a. tvorby práva
 - b. používání práva
 - c. výkladu práva
- **Teorie argumentace**
- **Teorie legitimace práva (ospravedlnění)**

GLOBALIZACE SOUKROMÉHO PRÁVA

- **Světové sjednocování (unifikace):**
 1. **práva občanského**
 - ✓ mezinárodní smlouvy
 2. **práva obchodního**
 - ✓ mezinárodní smlouvy
 - ✓ *lex mercatoria* aj. *soft law*; např. zásady mezinárodních obchodních smluv UNIDROIT (1994, 2004)
- **Volba práva u závazků s cizím prvkem**

SVĚTOVÉ NEBO EVROPSKÉ MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE

- **Spojené národy (UN) v New Yorku**
 - Výbor pro práva dítěte
 - Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo (UNCITRAL)
- **Haagská konference mezinárodního práva soukromého v Haagu**
- **Mezinárodní ústav pro sjednocení soukromého práva (UNIDROIT) v Římě**
- **Rada Evropy (CE) ve Štrasburku**

- **Mezinárodní organizace práce (ILO) v Ženevě**
- **Světová obchodní organizace (WTO) v Ženevě**
- **Světová organizace duševního vlastnictví (WIPO/OMPI) v Ženevě**
- **Evropská patentová organizace (EPO) v Mnichově**
- **Eurasijská patentová organizace (EAPO) v Moskvě aj.**

SVĚTOVÉ MEZINÁRODNÍ SMLOUVY

■ Spojené národy

hard law:

1. *Úmluva o právech dítěte (1989)*

(č. 104/91 Sb.)

2. *Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží (1981)*

(č. 160/91 Sb.)

„PRÁVO NENÍ TEXT“

- **Sjednocování soukromého práva jednotným výkladem:**

1. mezinárodních smluv
2. právních předpisů
3. právních jednání (úkonů)
4. právních rozhodnutí; zejm. judikátů

- **Doktrinární význam světové právní vědy**
 - právní hermeneutika = umění výkladu práva

OTEVŘENÉ PRÁVNÍ POJMY

- **Sjednocování soukromého práva používáním otevřených právních pojmů**
 - ✓ *open concepts, open textures, např. dobrá víra*
 - ✓ generální klausule, např. § 11 o. z.
 - ✓ překonávání odlišností soukromoprávních soustav skrze **společné právní jádro**
např. v EU
- **Doktrinární význam světové srovnávací vědy soukromého práva (komparatistiky)**

- 1. zákonodárství nemá definovat neurčité právní pojmy, ale ponechat jejich vymezení až na jejich použití na konkrétní budoucí případ**
- 2. judikatura nemá definovat tyto pojmy, nýbrž je používat na konkrétní nastalý případ**
- 3. právní doktrína má definovat tyto pojmy vymezením jejich účelu a obsahu**

1. DOBRÁ VÍRA

- *Bona fides*

vědomý stav ducha,
spočívající v přesvědčení o subjektivním
právu nebo o jednání po právu,
s nímž právní řád spojuje právní následky

*např. vydržení práva, mala fide závazek vydat i užitky
z bezdůvodného obohacení, zápisná překážka známek.*

2. DOBRÉ MRAVY

- *Boni mores*

způsoby chování bez újmy jinému člověku,
zvířeti nebo přírodě,
s nimiž právní řád spojuje právní následky

*např. negativně překážka platnosti smlouvy
nebo výkonu práva, zápisná překážka
známková*

3. VEŘEJNÁ MORÁLKA

- *Public morality*

veřejné povědomí o chování,
které není způsobilé veřejně pohoršit,
s nímž právní řád spojuje právní následky

*např. negativně zápisná překážka průmyslově
vzorová*

4. VEŘEJNÝ POŘÁDEK

- *Ordre public*

stav věcí,

vyklučující nebezpečí veřejné poruchy

způsobivé ohrozit kohokoli,

s nímž právní řád spojuje právní následky

např. negativně zápisná překážka známková;

výhrada v soukromém právu mezinárodním

ODSTRAŇOVÁNÍ TVRDOSTI

■ Tvrdost (*hardship*) práva soukromého

×

1. kontextualismus podle okolností případu
2. používání otevřených právních pojmů (generální klausule)
3. ústavně konformní výklad
4. *rebus sic stantibus*

smlouva uzavřena za konkrétního stavu s následnou změnou okolností

- ☛ zánik závazku § 50a/3 o. z., 292/5 obch. z.
- ☛ změna závazku soudem § 99 z. r.

- **Tvrdost zákona práva veřejného**

×

rozhodnutí na základě správního uvážení
v jednotlivé věci

*např. v individuální věci práva
sociálního zabezpečení*

z. č. 187/06 Sb., o nemocn. pojištění, aj.

NOTORIETY

- Skutečnosti **obecně známé**,
které netřeba dokazovat (§ 122 o. s. ř.)
 - a. přírodní, *např. sled ročních období*
 - b. společenské, *např. sled dnů v týdnu*
- **Zásadní nepatříčnost** v právu trestním
 - ☛ *in dubio pro reo*

SJEDNOCOVÁNÍ JUDIKATURY

- **Evropský soud pro lidská práva**
ve Štrasburku
- **Nejvyšší soud v Brně**
 - ✓ stanoviska ke sjednocování rozhodování soudů v civilních věcech
 - ✓ Sb. soud. rozh. a stan.

- **Soudní rozhodnutí zásadního významu po právní stránce**
 1. **právní otázka zásadního významu (pro věc určující)**
 2. **odpověď na ni má obecný dopad na všechny případy obdobné povahy**

NEJVYŠŠÍ
SOUD
ČESKÉ
REPUBLICKY

1/2006

ročník
LVIII

SBÍRKA
právní fakulty M
Soudních
ROZHODNUTÍ
A STANOVISEK

OBSAH:

Rozhodnutí ve věcech trestních

Advokátní tarif	č. 2
Náhrada nákladů za obhajobu	č. 4
Nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů	č. 1
Postoupení věci jinému orgánu	č. 6
Právní moc rozhodnutí	č. 6
Rozhodnutí nejvyššího státního zástupce	č. 6
Řízení o stížnosti pro porušení zákona	č. 6
Úmysl nepřímý	č. 3
Úvěrový podvod	č. 5
Zastavení trestního stíhání	č. 6
Zmocněnec poškozeného	č. 2

Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Konkurs	č. 9
Náhrada škody	č. 6
Náhrada škody z pracovního poměru zaměstnavatelem	č. 10
Obchodní společnost	č. 7
Podmínky řízení (způsobilost být účastníkem řízení)	č. 10
Příslušenství pohledávky	č. 5
Směnky	č. 8
Soudní poplatky	č. 1
Vlastnictví (církevní restituce)	č. 4
Výkon rozhodnutí (excindační žaloba)	č. 3
Výkon rozhodnutí (exekuce)	č. 2

EVROPEIZACE SOUKROMÉHO PRÁVA

■ Rada Evropy

- ✓ mezinárodní smlouvy, *např. Evropská úmluva o právním postavení dětí narozených mimo manželství* (1975), (č. 47/01 Sb. m. s.)
- ✓ doporučení

■ Evropská společenství

- ✓ prvotní zdroj: mezinárodní smlouvy
- ✓ druhotný (odvozený) zdroj: nařízení, směrnice, rozhodnutí, stanoviska a doporučení

PRÁVO EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

1. **bezprostřední použitelnost práva ES**
2. **aplikační přednost práva ES**
před státním zákonem; srv. čl. 10 Ú
3. **soukromoprávní odpovědnost státu**
za škodu jedinci porušením práva ES
4. **bezprostřední účinek práva ES**
v soukromých i veřejných poměrech

- **Sjednocování soukromých práv v ES, např.**
- ✓ **právo korporační**
 1. evropské hospodářské zájmové sdružení (EZHS), (nař. 1985)
 2. evropská společnost (SE) a holdingová evropská společnost (nař. 2001)
 3. evropská družstevní společnost (nař. 2003)
- ✓ **soukromé právo mezinárodní**

Úmluva o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (1980), (č. 64/06 Sb. m. s.)

- **Slad'ování soukromých práv v ES**
- ✓ **právní síla a forma cílové směrnice**
- ✓ **jednotný trh**
vč. **soukromoprávní ochrany spotřebitele**
co je mimo jednotný trh,
zůstává stranou

IUS COMMUNE EUROPAEM

- **Evropské soukromé právo**
 - ✓ společný akademický referenční rámec
 - ✓ evropský zákoník smluvního práva (ECC)
 - ✓ principy evropského smluvního práva (PECL)
 - ✓ principy evropského deliktního práva (PETL)
 - ✓ společné jádro soukromého práva v Evropě
 - ✓ evropský občanský zákoník
 - ✓ evropské rodinné právo
- = **nadstátní (odbornické) právo** (*soft law*)

www.copecl.org

www.sgecc.net

4. ČÁST

POVAHA SOUKROMÉHO PRÁVA

SOUKROMÉ PRÁVO

OBJEKTIVNÍ A SUBJEKTIVNÍ

- **Objektivní právo** (*lex, law*)
 - = soukromoprávní řád = část právního řádu
 - = soubor právních norem a právních principů soukromoprávní povahy
- **Subjektivní právo** (oprávnění), (*ius, right*)
 - = míra a způsob právně možného chování osob, vyplývajícího z právního řádu a chráněného státním prosazením

PRÁVO SPRAVEDLIVÉ A PRÁVO PŘÍSNÉ

- **Právo spravedlivé, *ius aequum***
 1. **formální spravedlnost, *aequum***
 - se stejným se nakládá stejně
 2. **materiální spravedlnost, *bonum***
 - každý případ má být upraven nebo rozhodnut způsobem mu **nejpřiměřenějším**
 - ohled na **okolnosti** případu

- **Právo přísné, *ius strictum***
 - v soukromém právu **výjimkou**;
např. právo směnečné (směnečná přísnost);
přísnost **vyrovnávána** výhodou umoření směnky

SOUKROMOPRÁVNÍ NORMY A SOUKROMOPRÁVNÍ PRINCIPY

- **Právní normy:** platí výlučně
příkaz, zákaz, nebo
dovolení;
jedno ruší druhé
- **Právní principy:** platí souběžně
dva nebo více; kříží se
a vyvažují se vzájemně, a to:
 1. *secundum et intra legem* = právní normy
 2. *praeter legem* = právně politické podněty
 3. *extra (contra) legem* = *ius non scripta*

- **Poměr právního principu a právní normy**

neplatí

zásada *lex specialis derogat legi generali*

SOUKROMÉ PRÁVO A PROCESNÍ PRÁVO

- **Právo soukromé = hmotné**
 1. právo občanské aj.

- **Procesní právo = formální**
 1. procesní právo civilní (občanské)
 2. procesní právo správní
 3. procesní právo soudně správní
 4. procesní právo trestní aj.

SOUKROMÉ PRÁVO A PROCESNÍ PRÁVO CIVILNÍ

- **Soukromé právo**
 - právo občanské, obchodní, pracovní aj.
- **Veřejné právo**
 - procesní právo civilní (občanské); o. s. ř.

Není jednotné „*občanské právo hmotné a procesní*“,
ale **zvlášť** občanské právo (= **soukromé**)
a **zvlášť** procesní právo občanské (= **veřejné**).

×

Je jednotné „*trestní právo hmotné a procesní*“ (= **obojí veřejné**).

POJETÍ SOUKROMÉHO PRÁVA

- **Dualistické** (české, slovenské aj.)
 1. státem **uznaná** (zaručená) vrozená **přirozená** práva osobnostní aj.
 2. státem **daná** (pozitivní) soukromá práva

- **Monistické**
 1. pozitivistické, např. *Gesetzpositivismus* ☹
 2. sociologické, např. *Freirechtschule*, *marxisticko-leninská obecná teorie státu a práva* ☹

SOUKROMÉ NEBO VEŘEJNÉ PRÁVO

- **Právní doktríny**
 - ✓ **teorie mocenská**
s výjimkou veřejnoprávních smluv (subjektů)
 - ✓ **teorie subjektů, organická**
 - ✓ **teorie zájmová, Ulpianus: „*Publicum est, quod ad statum rei romane spectat, privatum quod ad singulorum utilitatem.*“**

- **Konstantní judikatura zvláštního senátu**
*R 276/04 Sb. NSS a násl.,
procesní věci kompetenčních sporů ve správním soudnictví*

SOUKROMÁ NEBO VEŘEJNÁ MOC

■ Soukromé právo

(ius privatum)

- ✓ **soukromá nadřízenost** v soukromých poměrech
např. obecně příkazní nebo zvláště pracovně příkazní nadřízenost
- ✓ výkon **nesvrchované** soukromé moci,
např. soukromé právo výpovědi soukromé smlouvy

■ Veřejné právo

(ius publicum)

- ✓ **veřejná nadřízenost** ve veřejných poměrech
např. rozkaz
- ✓ výkon **svrchované** veřejné moci,
např. soudním rozhodováním o právech

- ✓ nikdo nemá svrchovanou soukromou moc nad jiným
- ✓ rovný vztah
např. pracovní poměr
- ✓ stát má svrchovanou veřejnou moc nad lidmi a právnickými osobami
- ✓ vrchnostenský poměr
např. služební poměr, procesní vztah soudu a účastníka řízení

PŘÍKLAD 1: KULTURNÍ PAMÁTKA

Soukromé právo vlastnické k domu.

(o. z.)

Veřejnoprávní prohlášení

stále soukromého domu za kulturní památku

s veřejnoprávním ochranným režimem

za účelem zachování kulturního dědictví.

(z. č. 20/87 Sb., o st. památk. péči)

PŘÍKLAD 2: LOGO[®]

Soukromé právo průmyslově vlastnické
k nezapsanému grafickému označení (logu).

Veřejnoprávní kvalifikace
stále soukromého grafického označení (loga)
na základě **veřejnoprávního úkonu** zápisného
úřadu (zápisu označení do **veřejného** rejstříku
ochranných známek)[®]
se **soukromoprávními účinky**
za účelem **zvláštní soukromoprávní ochrany**.

OCHRANNÉ ZNÁMKY

ÚŘAD PRŮMYSLOVÉHO VLASTNICTVÍ

Poslední aktualizace 20.4.2006 20:08.

Databáze obsahuje pouze platné ochranné známky přihlášené u Úřadu průmyslového vlastnictví.
Databáze obsahující další ochranné známky platné na území ČR (přihlášené u Světové organizace duševního vlastnictví) je zde.

Číslo přihlášky: 6649

Znění ochranné
známky:

PILSNER BIER

Reprodukce:

Číslo zápisu: 111602

Třídy výrobků a služeb: 32

Seznam výrobků a
služeb: (32) pivo.

Obrazové třídy: 1.1, 1.1.8, 1.1.9, 25.1.15, 25.1.17, 27.1, 27.5

Datum podání: 23.04.1859

Datum práva
přednosti: 23.04.1859

Datum zápisu: 23.04.1859

Kolektivní: Ne

Vlastník/Přihlašovatel: Plzeňský Prazdroj, a.s., U Prazdroje 7, Plzeň, 30497, Česká republika

Stav řízení: Zapsaná ochranná známka

Druh: Kombinovaná

Barevná: Ne

Získání rozlišovací
způsobilosti: Ne

UPOZORNĚNÍ

Tento výpis má pouze informativní charakter a údaje pro jeho vytvoření byly získány na síti Internet.
Domníváte-li se, že obsahuje chyby, obraťte se prosím na Úřad průmyslového vlastnictví.
Údaje byly získány na <http://www.upv.cz> dne 21.4.2006 14:58

Nápověda při problémech tisku češtiny

ROVNOST V PŘIROZENÝCH A SOUKROMÝCH PRÁVECH

Každý
je roven v uznání
svých přirozených osobnostních práv,
v jejich výkonu a ochraně,
jakož i v nabývání
svých soukromých práv
a v jejich výkonu a ochraně.

ROVNOST V SOUKROMÉM PRÁVU

- **Nikdo nemá svrchovanou soukromou moc nad jiným**
 - ✓ **právní princip svobodné vůle** v soukromé autonomii
 - ✓ **nikomu nelze vnutit závazek**
 - ✓ **nikdo nemůže** soukromě vynutit ochranu svého soukromého práva (vyjma svépomocí);
právní princip *nemo iudex in causa sua*
 - ✓ **slabší člověk je soukromým právem chráněn**
- **Zákonodárna metoda (právní technika) soukromoprávně rovného zacházení**

ROVNOVÁHA A VZÁJEMNOST SOUKROMÝCH PRÁV

- **Přirozený zákon rovnováhy**
(Gleichgewichtsgesetz, Law of Equilibrium)

- **Vzájemnost (reciprocita) smluvních plnění**
 1. *do ut des,* dávám, abys mi za to něco dal
 2. *do ut facias,* dávám, aby za to pro mne něco učinil
 3. *facio ut des,* činím něco, abys mi za to něco dal
 4. *facio ut facias,* činím něco, abys za to něco učinil
 pro mne

SOUKROMOPRÁVNÍ OCHRANA SLABŠÍ STRANY

■ Slabší člověk je soukromým právem chráněn

1. nezletilec, *srv. práva dítěte*
2. nesvéprávný
3. zaměstnanec
4. pacient nebo klient
5. spotřebitel
6. nájemce bytu
7. původce výtvorů, *např. autor* *či vynálezce*
8. menšinový akcionář aj.

ZÁKAZ ZNEUŽITÍ MONOPOLU

- **Monopol**

1. **přírozený**

2. **právní (výhradní koncese)**

- **Smlouva připojovací (adhézní)**

obchodník s elektřinou je **povinen uzavřít** smlouvu o dodávce elektřiny s **každým**,

kdo splňuje předpoklady (**legální smluvní přímus**)

a zákazník podepisuje **smluvní formulář** předložený monopolistou, jehož obsah **nemůže** měnit;

srv. např. energet. z. č. 458/00 Sb.

SVOBODA SOUKROMÝCH POMĚRŮ

Vše dovoleno, co není zakázáno
čl. 2/3 LZPS, čl. 2/4 Ú, § 51, 491/1 o. z.

- **Svoboda vývoje lidské osobnosti**
vč. svobody tvorby
- **Vlastnická svoboda**
 - vlastnictví zavazuje = zákaz zneužití práva vlastnického na úkor jiného
- **Smluvní svoboda**
 - volba účelu, obsahu a formy závazku, smluvní strany, smluvního typu nebo atypu

SVOBODA VŮLE

Nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá

čl. 2/3 LZPS, čl. 2/4 Ú

- **Soukromá (privátní) autonomie**

např. svobodná práce X nucená práce (trest)

- **Ius dispositivum**

každý si svobodně upravuje svá soukromá práva a stát se tomu poddává,
není-li výjimečně vázán:

- **Ius cogens**

JUDIKATURA

(...) Čl. 2 odst. 3 Listiny ... ve své první dimenzi představuje strukturální princip, podle něhož lze státní moc vůči jednotlivci a jeho autonomní sféře (včetně autonomních projevů volných) uplatňovat pouze v případech, kdy jednání jednotlivce porušuje výslovně formulovaný zákaz upravený zákonem.

(...) takový zákaz musí však musí reflektovat toliko požadavek, spočívající v zabrání jednotlivci v zásazích do práv třetích osob a v prosazení veřejného zájmu, je-li legitimní a proporcionální takovému omezení autonomního jednání jednotlivce.

(...) Ve své druhé dimenzi pak působí čl. 2 odst. 3 Listiny jako subjektivní právo jednotlivce na to, aby veřejná moc respektovala autonomní projevy jeho osobnosti, včetně projevů volných, které mají odraz v jeho konkrétním jednání, pokud takové jednání není zákonem výslovně zakázáno. Čl. 2 odst. 3 (...) je pak třeba aplikovat bezprostředně a přímo.

Nál. ÚS z 4. 5. 04 sp. zn. I. ÚS 113/04, nál. č. 63 Sb. n. a usn., sv. 33.

DISPOZITIVNOST SOUKROMOPRÁVNÍCH NOREM

- **Obecné pravidlo dispozitivnosti**
(§ 2/3 o. z.); zákon se **poddává** volnému odchýlení se **s výjimkami**:
 1. **výslovný zákaz** odchýlení se od zákona
 2. **z povahy zákona vyplývající zákaz** odchýlení se, a to:
 - a. u **práv osobního stavu** (statusových)
 - b. **hrozí-li tím újma** jinému nebo veřejnému pořádku

SOUKROMÉ PRÁVO

PODDAJNÉ NEBO DONUCUJÍÍ

1. **soukromé právo poddajné**
čemu?

stát se poddává svobodné vůli lidí nebo
právnických osob

2. **soukromé právo výjimečně donucující**
jak?

stát donucuje zákonem i proti svobodné vůli,
je-li k tomu sdostatek rozumný důvod

SMLUVNÍ PŘÍMUS

- Smluvní přímus *ex lege* nebo *ex contractu*

Příklad:

Zákonná **kontraktační povinnost** uzavřít i **proti své vůli** např. *pojistnou smlouvu* o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou:

- ✓ při výkonu povolání, *např. advokáta*
- ✓ provozem silničního motorového vozidla

= přímus právně **jednat** i proti své vůli v zájmu ochrany **slabšího** (klienta) nebo ochrany **všeobecného dobra** s **volbou s kým jednat** (volba pojistitele)

5. ČÁST

MRAVNÍ A ÚSTAVNÍ ZÁKLADY

MRAVNÍ ZÁKLADY SOUKROMÉHO PRÁVA

- **Souběh a prolínání mravnosti a právnosti**
- **Zlatá pravidla (*aureae regulae*) soukromého práva:**
 1. **neplatnost** soukromoprávních jednání příčících se dobrým mravům; § 39 o. z.
 - ↳ **závazek vydat bezdůvodné obohacení**
z neplatného soukromoprávního jednání; § 451 an. o. z.
 2. **zákaz výkonu** soukromých práv v rozporu s dobrými mravy; § 3 odst. 1 o. z.
 3. **závazek nahradit** škodu úmyslným jednáním proti dobrým mravům; § 424 o. z.

JUDIKATRURA: PROVIZE

„Uplatnění nároku na zprostředkovatelskou odměnu za zprostředkování uměleckého zaměstnání v cizině za stavu, kdy právní předchůdce nárokovatele pouze těžil ze svého někdejšího monopolu zprostředkování umělecké činnosti ve vztahu k cizině, aniž se o získání uměleckého zaměstnání přičinil, je výkonem práva, který je v rozporu s dobrými mravy.“

Rozs. MS v Brně z 22. 5. 1998, čj.: 37 C 251/93-41

MRAVNÍ SMYSL A SMYSL PRO KRÁSU

- **Mravní smysl**

= schopnost rozeznávat **dobro a zlo**

např. šikanu nájemce bytu pronajímatelem

- **Smysl pro krásu**

= schopnost rozeznávat **krásu**

(soulad a souzvuk) a **ošklivost**

*např. umělecké dílo, vzhled výrobku nebo obalu
výrobku (design) = průmyslový (vkusový) vzor*

SIÈGES DE DESIGNERS DESIGNERS' SEATS

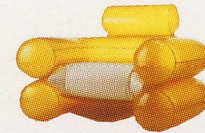
Michele De Lucchi 1983

Eero Arnio 1968

Verner Panton 1960

Scolari, d'Urbino,
Lomazzi & De Pas 1967

Eero Saarinen
1956.1957

Ludwig Mies
van der Rohe 1929

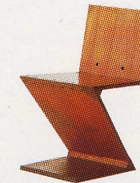
Harry Bertoia
1952

Achille Castiglioni 1970

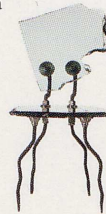
Arne Jacobsen 1957

Gerrit Rietvelt
1934

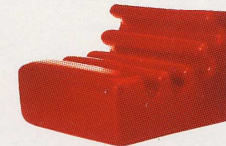
Charles Eames 1956

Danny Lane
1984

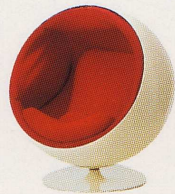
Arne Jacobsen 1958

Liisi Beckmann
1966.1967

Hans J. Wegner
1949

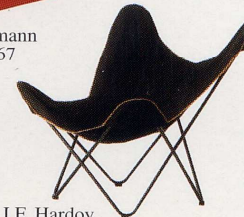
Eero Arnio
1965

Gerrit Rietvelt 1917.1918

Marcel Breuer
1925

J.F. Hardoy,
A. Bonet & J. Kurchen
1938

Ludwig Mies
van der Rohe 1929

Studio 65 1970

Charles Eames 1949

Aldo Rossi 1990

Gio Ponti 1956

Ernest Race
1950

Hans J. Wegner 1961

Michael Thonet
1959

Ettore Sottsass Junior
1972

Mart Stam
1926

SOUKROMÉ PRÁVO V OBČANSKÉ SPOLEČNOSTI

- **Ústavněprávní pojem občanské společnosti**
Česko založeno na (preamb. Ú):
 1. **úctě k subjektivním lidským právům**
 2. **zásadách občanské společnosti**
 - ✓ **zásada primátu práva soukromého nad (převážně donucujícím) právem veřejným zejm. trestním nebo organizačně technickým (*Privatrechtsgesellschaft*)**
 - ✓ **zásada právního státu (*materieller Rechtsstaat*)**
 - ✓ **zásada rovnosti v soukromých aj. právech**
aj.

ÚSTAVNÍ ZÁKLADY SOUKROMÉHO PRÁVA

- **Subjektivní veřejná ústavní práva občana**
= státem zformalizovaná přirozená práva člověka

- **Přímá působnost v poměrech:**
 1. soukromých; *srv. právo na stávkou*
 2. veřejných; *srv. právo na soudní ochranu*

6. ČÁST

PRAMENY ČESKÉHO OBČANSKÉHO PRÁVA

ZDROJE

- **Ústavněprávní principy**
 1. právního státu
 2. svrchovanosti zákona

- **Formální prameny právních norem**
 1. mezinárodní (mezistátní)
 2. nadstátní
 3. vnitrostátní

■ Formální prameny vnitrostátní

1. ústavní

2. podústavní, *např. o. z.*

1. zákonné

2. podzákoné, *např. vl. nř., vyhl.*

3. psané (*ius scripta*)

4. nepsané (*ius nonscripta*), *např. zásady spravedlnosti použitelné jako hmotné právo dle shodné vůle účastníků rozhodčího řízení, dále srv. nál. ÚS Pl. ÚS 33/97, č. 30/98 Sb.*

PŮSOBNOST SOUKROMOPRÁVNÍCH NOREM

1. věcná
 - a. přímá
 - b. analogická (*per analogiam legis*, § 853 o. z.,
per analogiam iuris, podle zásad práva)
zákon **případ neupravuje**, přičemž má být právně upraven,
pročež se použije zákonem upravený **případ obdobný**
2. časová; *srv. např. intertemporální právní normy*
3. územní vč. **podpovrchu a nadpovrchu**
3. osobní vč. **cizinců dle zásady národního zacházení;**
o. z. **není zvláštním zákonem soukromého práva
mezinárodního**

SOUSTAVA SOUKROMOPRÁVNÍCH ZÁKONŮ

- **Obecnost**

 - ▣ vlajková loď = o. z.

 - doprovodné lodě = obch. z., a. z., zák. pr. aj.

- **Podpůrnost**

 - nestanoví-li zvláštní zákon jinak, použije se **podpůrně** o. z.

- **Přednost**

 - stanoví-li zvláštní zákon jinak, použije se **přednostně** zvláštní zákon před o. z.

✗ zák. práce ☹

7. ČÁST

OCHRANA

SUBJEKTIVNÍHO SOUKROMÉHO PRÁVA

DRUHY OCHRANY SOUKROMÉHO PRÁVA

- Soudní
- Rozhodčí dle dohody v majetkových sporech
 1. stálý rozhodčí soud
 - i. obecný
 - ii. zvláštní (burzovní)
 2. rozhodce *ad hoc*
 3. finanční arbitř

- **Výjimečně správní**

1. Český telekomunikační úřad
2. [OÚ obce s rozšířenou působností
u ochrany pokojného stavu]
 × ochrana práva

- **Svépomocná**

PÍSEMNICTVÍ

Rouček, Fr. – Sedláček, Jar. et al.:

Komentář k československému obecnému
zákoníku občanskému a občanské právo
platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi.

1. vyd. Praha: V. Linhart 1935 - 1937, sv. 1 - 6.

2. vyd. Praha: Codex Bohemia 1997 - 1998, sv. 1 - 6.

Gaius, Učebnice práva ve čtyřech knihách. Brno 1999.³

Justiniánske inštitúcie. Bratislava 2000.

Kincl, Dicta et regulae iuris aneb právnické mudrosloví latinské. Praha 1990.

Rebro, Latinské právnické výrazy a výroky. Praha 1999.

Eliáš/Zuklínová, Principy a východiska nového kodexu soukromého práva. Praha 2001.

Foto:

Fryšava pod Žákovou horou, Morava, Česko 2006

Libavá, Morava, Česko 2006

Sovinec, Morava, Česko 2005

Evropský parlament, Brusel, Belgie 2004

Kačina, Čechy, Česko 2006